

**Підсумковий звіт
щодо анкетних даних з оцінювання потреб
внутрішньо переміщених осіб в
Чумаківській територіальній громаді**

2025 рік

Вступ

Соціальна сфера Чумаківської територіальної громади працює у посиленому режимі, адже громада стала прихистком для сотень людей, котрі постраждали від російських окупантів. 24 лютого 2022 року - день, який назавжди залишиться в пам'яті українців. Саме тоді розпочалося повномасштабне вторгнення росії на територію України. Вибухи, страх, розгубленість - усе це змусило мільйони людей покинути свої домівки в пошуках безпеки. Так з'явилася нова категорія громадян - внутрішньо переміщені особи (ВПО). Багатьом із них довелося залишити все - житло, роботу, друзів, звичне життя. Вони опинилися в нових містах, часто без засобів до існування, без впевненості в завтрашньому дні. У цей важкий момент надзвичайно важливою стала підтримка з боку інших громадян, волонтерів, місцевої влади, благодійних організацій та міжнародних партнерів. Допомога ВПО була і залишається багатогранною. Людям надають тимчасове житло, гуманітарну допомогу, психологічну підтримку, допомагають з працевлаштуванням, навчанням дітей, юридичними питаннями. Але найважливіше - це відчуття небайдужості та єдності. Українці вкотре довели, що сила нашого народу - у взаємопідтримці. Попри біль, втрати та труднощі, багато ВПО знаходять у собі сили починати життя з нуля. Вони адаптуються, долучаються до життя нових громад, стають волонтерами, відкривають бізнеси, допомагають іншим. Початок війни став великим випробуванням для кожного українця. Але водночас він показав, як багато серед нас добрих, щирих і мужніх людей. Допомога ВПО - це не просто гуманітарна місія, це прояв людяності, гідності та єдності, яка обов'язково наблизить нашу спільну перемогу. Наша громада стала прихистком для понад 300 внутрішньо переміщених осіб.

Основні результати дослідження

Дослідження проведено шляхом анкетування, в якому взяли участь 35 респондентів. Анкета складалася з запитань, що охоплюють такі аспекти:

- демографічні характеристики;
- матеріальне становище;
- рівень задоволення базових потреб;
- міграція;
- дискримінаційна складова;
- громадська активність;
- інформаційні джерела та варіанти допомоги у вирішенні житлового питання для ВПО;
- працевлаштування.

Опитування проводилося згідно рекомендацій щодо проведення оцінювання потреб внутрішньо переміщених осіб на місцевому рівні громади затвердженим наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 13.09.2024 № 288 в період з жовтня 2025 року по грудень 2025 року.

Дане опитування було розміщено у соціальній спільноті Viber, створеної для внутрішньо переміщених осіб громади.

Посилання на анкетування:

<https://docs.google.com/forms/d/1cXDRoHh171nBD4sbA-G8nznblFH-KX-fgkyNNuRNc0/edit>

https://docs.google.com/forms/d/1jTCfV9o6uJdisLKV_tOCZOYmWZJ8cZzyhwOpLcVfmBU/edit?usp=forms_home&oid=115753293735528045398&ths=true

В опитуванні взяли участь 35 респондентів, серед них 8,6% чоловіків та 91,4 % жінок. Переважна більшість опитаних – це люди працездатного віку, а саме: 22,9% є особами у віці від 26 до 35 років, по 20% - люди у віці 36-45 років і 46-55 років; лише 14,3% опитаних – особи 65+. 60% ВПО, які взяли участь в опитуванні, перебувають у шлюбі; 34,3 % - мають 1 дитину, 14,3 % - 2 дитини і 8,6 % - 3 і більше дитини, майже 43 % опитаних дітей не мають. Більшість респондентів (34,3%) мають професійно технічну освіту, 31,4 % - вищу. Респондентами є представники та представниці з багатьох областей України, але найбільша кількість респондентів з Донецької області (підконтрольна територія) 71,4% та Дніпропетровської 14,3%.

За результатами опитування маємо такі показники:

1. Переважна кількість опитаних проживає в громаді більше 3-х років після свого переміщення з тимчасово окупованих територій. У більше, ніж 97 % оформлена довідка про взяття на облік ВПО. Причини, через які неможливе повернення до залишеного внаслідок війни місця проживання, респонденти зазначили наступні (вибирати можна було декілька варіантів): через активні бойові дії – 74,3 %, житло зруйноване/пошкоджене – 48,6 %, через окупацію – 37,1 %. Відповідно, на питання «Чи плануєте ви переїжджати куди – небудь

протягом найближчих 6 місяців» 73,5 % ВПО відповіли, що не планують. Слід зазначити, що 68,6 % не стикалися у громаді із упередженим ставленням як до переселенця. І лише 14,3 % з цим зіткнулися, зокрема, по 11,1 % - при оренді житла і при побутових відносинах із родичами чи сусідами, але цікаво, що 44,4 % респондентів було важко відповісти і 38,9 % зазначили – інше.

2. Матеріальне становище своєї сім'ї оцінюють так, що вистачає на харчування, але купувати одяг та взуття вже складно - 57,1%, 17,1 % опитаних вистачає грошей на їжу, одяг і вони можуть щось відкладати, але цього недостатньо для купівлі таких речей, як телевізор чи холодильник, 5,7 % - ледь вистачає на їжу. Основними джерелами доходів опитуваних є: 42,9 % - допомога на проживання ВПО, 37,1 – заробітна плата, по 22,9% - пенсія за віком і допомога від близьких. При цьому 45,7% респондентів не отримують ніяких соціальних виплат, пільг чи компенсацій; 48,6 % - отримують допомогу на проживання ВПО (і, як бачимо, для досить великої кількості ВПО ця допомога є основним джерелом доходу), 8,6% - виплати з опіки/піклування.

3. Діяльність громади щодо вирішення проблем ВПО оцінюють – радше добре (48,6%), дуже добре (37,1%), важко відповісти (8,6%). Разом з тим, на питання «Чи хотіли б ви брати участь у життєдіяльності громади і прийнятті рішень щодо її розвитку» більшість респондентів – 42,9% - не змогли відповісти, 20% відповіли, що хочуть і беруть, ще 20% відповіли, що не хочуть, а 17,1 % хочуть, але не беруть. Основну інформацію щодо можливостей ВПО отримують (можна було вказувати до 5 варіантів): через соціальні месенджери та спільноти - 68,6%, від родичів, друзів та сусідів – 65,7%, із соціальних мереж (фейсбук, інстаграм і т.п.) – 51,4%, при особистій зустрічі або телефоном зі співробітниками державних органів – 28,6 %, з інформаційних мобільних додатків та зі стендів в соціальних службах – по 11,4%.

4. Що стосується працевлаштування, то більшість опитаних (22,9%) працюють офіційно і мають повну зайнятість, 17,1% респондентів знаходяться у вимушеній

неоплачуваній відпустці, 14,3% - у відпустці по догляду за дитиною до досягнення 3-х (або 6-ти) років. Разом з тим, на питання щодо тих труднощів, з якими зіштовхнулися під час пошуку роботи за останні 2 роки, більшість респондентів або відмовилися відповідати (25,7%) або зазначили, що пропонують дуже низьку оплату праці (25,7%). 20% опитаних зазначили, що не можуть працевлаштуватися, бо немає з ким залишити дитину, 17,1% вказали, що пропонують здебільшого некваліфіковану роботу, а 11,4% - що пропонують роботу далеко від дому. Радую, що 22,9% опитаних не стикалися з труднощами, але разом з тим маємо 5,7% людей, яких не працевлаштували через їхню приналежність до ВПО. Однак на питання «Чи маєте ви потребу у зміні професії» більшість (75,8%) зазначили – ні; жоден із опитуваних не відповів «так» і 24,2% респондентів було важко відповісти. Практично такі ж відповіді надали опитувані і про потребу в отриманні освітніх послуг (75,8% - ні, 21,2% - важко відповісти). При цьому до служби зайнятості 62,5% опитаних не зверталися, 18,8% зверталися, а 15,6% відповіли, що працюють і не шукали роботу.

5.Наразі більшість ВПО (54,5%) проживають в орендованому житлі, 18,2% - у житлі, яке надала громада (МТП), 15,2% - у родичів, знайомих, друзів безоплатно/на умовах оплати комунальних платежів, 12,1% респондентів зазначили інший тип житла.

Щодо власного житла, то 48,5% опитаних відповіли, що їхнє житло пошкоджене/зруйноване, але вони не мають документів, 33,3% не мають ніякої інформації про своє житло, у 9,1% опитаних житло пошкоджене або зруйноване і вони мають документи і у 9,1 % - житло не постраждало. Разом з тим, на питання «Чи отримували ви допомогу/компенсацію за пошкоджене/зруйноване житло» більшість респондентів відповіли, що не отримували, але планують отримати від держави, у багатьох не вийшло отримати таку допомогу, лише декілька людей відповіли, що отримали вже таку компенсацію, але ще є велика кількість ВПО, які не знають про такі можливості. Разом з тим на питання, чи є потреба у

державній допомозі у вирішенні житлового питання більшість опитаних (69,7%) відповіли, що так, 12,1% - ні і для 18,2 % респондентів було важко відповісти. При цьому більше половини опитаних (57,6%) вважають найбільш підходящим варіантом для себе грошову допомогу/компенсацію від держави за оренду житла, для 24,2% було важко відповісти, для 18,2% респондентів прийнятними є субсидоване придбання у власність або грошова допомога/компенсація на купівлю житла, для 15,2% прийнятною є оренда житла з правом викупу, а 9,1% респондентів не потребують жодного типу допомоги. Однак, на питання про різні державні житлові програми, виявилось, що більшість опитаних не знають нічого про них і лише декілька осіб уже мають житло завдяки участі в одній із таких програм.

Крім того, більшість респондентів (67,7%) нічого не знають про квартирний облік за новим місцем проживання (при виконкомі сільської ради), лише 22,6 % опитаних відповіли, що не перебувають і не планують ставати на нього. Але цікаво, що на питання «Чому ви не плануєте ставати на квартирний облік» для 39,4% опитаних було важко відповісти, 24,2% відповіли «інше», 21,2% сказали, що не вірять, що це допоможе вирішити житлове питання.

6.Крім вищевикладеної потреби у вирішенні житлового питання, невелика кількість респондентів має потребу у харчах, одязі та взутті, засобах санітарної та особистої гігієни, предметах побуту (техніка, постільна білизна і т.п.), ліках та соціальній допомозі (соціальні послуги, виплати). Запити на такі потреби, як психологічна допомога, правова допомога, влаштування дитини у дитячий садок чи школу, інклюзивне навчання для дитини, отримання адміністративних послуг, отримання пенсії та працевлаштування у респондентів, які взяли участь в опитуванні практично відсутні.

Висновок

Результати опитування, звичайно, не можуть вважатися репрезентативними. Втім, вони допомагають зрозуміти загальні тенденції, оцінити проблему та визначити основні шляхи її рішення.

Наразі, гострою залишається потреба у отриманні грошової допомоги або компенсації на придбання власного житла внутрішньо переміщених осіб та інтеграція ВПО в життя громади. Велика увага має бути приділена питанню інформування внутрішньо переміщених осіб, в тому числі, про відсутність зв'язку між реєстрацією місця проживання та довідкою про взяття на облік ВПО, пільгами і гарантіями, передбаченими для них.

Позитивним є те, що, проаналізувавши результати опитування можна зробити висновок, що переважна кількість респондентів позитивно оцінює роботу громади.

Ці результати та рекомендації допомагають формувати ефективну політику та програми для підтримки ВПО, щоб вони могли адаптуватися та інтегруватися в нашої громаді.